

“Küresel Isınma ve Yenilenebilir Enerji”

Eylül-Ekim 2009 Yılı: 8 6 TL

EKONOMETRİ

Ekonomi, İş Dünyası ve Politika Dergisi

NKS Medya TÜV CERT 71 100 H 363

Cihat Çetinkaya'nın ‘Ekonomik Açılımı’

**ÜNİVERSİTELİ GENÇLERLE
YAPILAN ANKET SONUCU:**

“Üniversite Bizi İş
Hayatına Hazırlamıyor!”

HABERLER

ANADOLU SİGORTA'DAN
1.5 TL'YE SİGORTA

RAMAZAN AYINDA
BESLENMENİN ÖNEMİ

OFİS ALERJİLERİNE KARŞI
BASİT ÖNLEMLER

DOSYA HABER:
TARİH KOKAN
EDİRNE

MAKALELERİYLE

Temirağa Demir • İrfan Gürpınar • Prof. Dr. Birol Kılıç • Ali Külebi • Nurettin Özdebir
Dr. Sevil Özkan • Bülent Şenver • Irmak Tosun • Ahmet Tunavelioğlu • Emir Vafai

**KOBİ'LERİN MERAK ETTİĞİ
SORULARIN YANITLARI DELOITTE'TAN**

WALL STREET'DEKİ
TOPUK SESİ

ÇEVRE DOSTU
YEŞİL BİNA

KDV BEYANNAMELERİNDE
E-DENETİM PROJESİ

ZEYTİNDE DÜNYA
DEVİ BİZ OLABİLİRİZ

Kapak Konusu

66 Cihat Çetinkaya'nın Açılımı *Cihat Çetinkaya*

Dosya: EDİRNE

- 78 Tarih Kokan Edirne *Mustafa Büyük*
84 Kontrollü Bir Sanayi Gelişimi Şart *Bülent Alamut*
92 Ustadan Çırağa Keçecizade *Metin Keçeci*
94 Edirne Verdiği Göçü Geri Aldı *Erol Cömert*
96 Sadece Edirne Değil, Türkiye Çok Zengin Tarihi Eserlere Sahip *Ercan Tanınmış*
98 Villa Resaurant

Haber

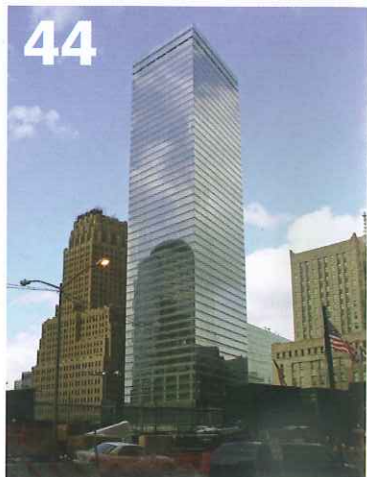
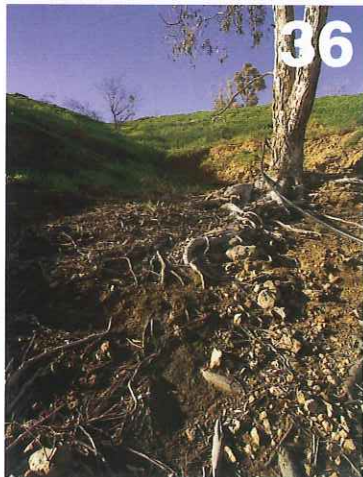
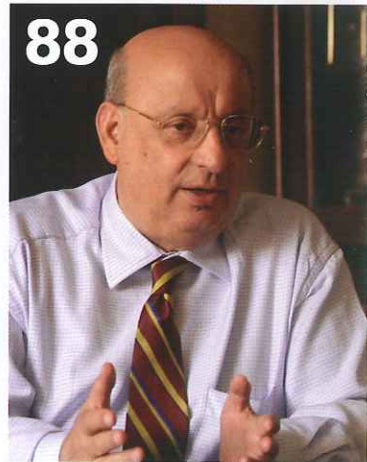
- 34 Dil ve Konuşma Bozukluğu Olanlara Özel Merkez
54 Krize Bir Çare de Restoran ve Lokantalardan
64 Anadolu Sigorta'dan Günde 1,5 TL'ye Sağlık Sigortası
70 Ramazan Ayında Beslenmenin Önemi
110 Sinpaş GYO'dan 6 Yılda 1 Milyar 900 Milyon TL Kar
112 Ofis Alerjilerine Karşı Basit Tedbir
122 KOBİ'lerin Merak Ettiği Soruların Yanıtları Deloitte'tan

Röportaj

- 42 Yıldırım Grup *Fatih Yıldırım*
76 Üretimimizin Yüzde 90'ını İhraç Ediyoruz *İbrahim Bakır*
90 Türkiye'nin Pirinç Üretimi Kendine Yetmiyor *Ahmet Aksoy*

Makale

- 16 Ekonomik Değerlendirme *Nurettin Özdebir*
18 Sırt Ağrıları *Dr. Sevil Özkan*
22 İlk İş Görüşmem *Bülent Şenver*
36 Küresel Isınma ve Yenilenebilir Enerji *Kemal Kantarcı*
44 Çevre Dostu Yeşil Bina *Kemal Kantarcı*
46 Yeşil Bina Uygulaması *Prof. Dr. Birol Kılıç*
50 Organik Tarım *Kemal Kantarcı*
56 Zeytinde Dünya Devi Biz Olabiliriz *Temirağa Demir*
58 Wall Street'teki Topuk Sesi *Tuğçe Nacitarhan*
72 KDV Beyannamelerinde E-Denetim Projesi *Şinasi Candan*
88 Serhat Şehri Edirne *İrfan Gürpınar*
100 Türk İş Dünyası AB Diyalog Projeleri ile Gelişiyor *İrmak Tosun*
104 Geleceğin Ekonomik Devleri ve Türkiye *Ali Külebi*
106 Fındıkta Yeni Stratejiler *Ahmet Tunavelioğlu*
108 Demokrasinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi *Emir Vafai*
114 Plastik Cerrahide Lazer Uygulamaları *Doç. Dr. Selim Çelebioğlu*
125 Finans Piyasalarında Şıra Ev Hanımlarında *Gözde Beşer*

Sertaç Kantarcı sertac@ekonometri.com.tr
Fotoğraflar: Bülent Soylu soylu@ekonometri.com.tr

Cihat Çetinkaya'nın Açılımı

BU ARALAR KULAKTAN KULAĞA DOLAŞAN TEK KELİME 'AÇILIM'. KİMİ AÇILIMI DESTEKLİYOR, KİMİ ELEŞTİRİYOR AMA GENELDE KAFALARDAKİ SORU ÇOK BİLİNMEYENLİ DENKLEM OLARAK DA ADLANDIRILAN BU 'AÇILIMIN' GERÇEKTE NE OLDUĞU. ÇÜNKÜ KİMSE 'AÇILIMI' AÇAMIYOR. EKONOMİST YAZARLARINDAN CİHAT ÇETİNKAYA, 'AÇILIM'I EN ÇOK ELEŞTİREN GAZETECİLERDEN. ONA GÖRE 'AÇILIM' DAHA ZİYADE GÜNDEMİ DEĞİŞTİRME ÇABASI. AMA ONUN DA BİR AÇILIMI VAR: 'EKONOMİK AÇILIM!'. ÖRNEĞİN ÇETİNKAYA, SİYASİ PARTİLERİN, HER BİRİNİN ÜLKENİN GELECEĞİNE İLİŞKİN BİRER EKONOMİ ANAYASASI OLMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNUYOR. AYRICA ÇETİNKAYA'YA GÖRE EKONOMİ İLE YAKINDAN İLGİLENEN TÜM BİREYLER, TÜRKİYE'NİN GERÇEK GÜNDEMİNİN İŞSİZLİKLE MÜCADELE, ÜRETİMİN VE İHRACATIN ARTIRILMASI İLE FİNANSAL KRİZİN YARATTIĞI DAR BOĞAZIN AŞILMASI İLE İLGİLENMELİLER. BANKACILIK VE FİNANS SEKTÖRÜNDEKİ ÖNCELİKLERİN ORTAYA KONULARAK KONUŞULUP TARTIŞILMASI DA UNUTULMAMALI.

Cihat Çetinkaya son birkaç aydır Türkiye'nin özellikle siyasal ve sosyal açıdan bambaşka bir gündemle yatıp kalktığını iddia ederek, konuyu eleştiren yazarların başını çekiyor. Ekonomist yazar Cihat Çetinkaya, Ekonometri dergisine 'açılımı' kendi bakış açısı üzerinden, ekonomi çerçevesinde değerlendirdi;

Sizce açılım nedir?

'Açılım' olarak özetlenen ve başta tüm siyasilerimiz köşe yazarlarımız olmak üzere toplum kesimlerinin merakla izlediği bu durum, aslında ülkemiz ekonomisinde geline çözümsüzlüğün ve çaresizliğin ekonomi dışında konulan isminden başka bir şey değil. Dünyayı sarsan ekonomik ve finansal krizin ülkelerin kalkınmışlık derecelerine göre farklı siyasal ve sosyal etkiler yaratması aslında beklenen bir sonuçtur. Krizin neden ve sonuçlarına odaklanarak çözüm arayan kalkınmış ve büyük ekonomilerde siyasal, toplumsal, askeri veya kültürel anlamda hiçbir tartışma ve tereddüdün olmadığını görüyoruz. Ama ülkemizde bu krizin idaresinden sorumlu olanların tavrı tamamen farklı.

Sizce halkın 'açılım'a bakış açısı nasıl?

'Açılım' tartışmaları siyasiler arasında farklı ses tonlarında ve üslupta sürerken, sokaktaki vatandaşın bu

tartışmalara girmeden, adeta tiyatro seyircisi gibi hadiseleri tepkisiz biçimde izlemesi, onun sessiz protestosu gibi. Türkiye'de iş adamının, işçinin, tüccarın, memurun, çiftçinin, esnafın, öğrencinin, emeklinin velhasıl tüm vatandaşların sorunu, ekonomik ve her kesim içinde bulunduğu iktisadi durgunlukla mücadele etmekte.

Sizce halkın 'açılım' hakkındaki ortak sorusu ne?

Şimdi herkesin kafasındaki soru, acaba bu 'açılım' tüm bu sorunlarımızı çözecek mi? İşsizliği, çaresizliği, üretimsizliği, eğitimsizliği ortadan kaldıracak mı? Türkiye'nin ihracatı milli geliri, fert başına düşen geliri artacak mı? Daha fazla turist Türkiye'yi ziyaret edecek mi? Türkiye'nin dış borcu düşecek mi? Kredi notu yükselecek mi? Birçok kişinin üzerinde tartışması gereken sorular ve sorunlar aslında bunlar. Türkiye bu sorunlara odaklanmadan hiçbir meselenin halli mümkün görünmüyor. Olayları doğru tahlil ettiğimizde sosyal, siyasal, kültürel ve askeri çatışma ve tartışmaların temelinde ekonomik zenginliklerin ve sorunların olduğu açıkça görülebilir. İktisaden kalkınmış, üretim ve bölüşümde ileri gitmiş ekonomilerde, Türkiye'nin gündemini oluşturan türden tartışmaların olmaması bunun en iyi göstergesi. Ekonomik olayların tetiklediği siyasal ve sosyal hadiselerin dünyada siyasal coğrafyayı nasıl değiştirdiği geçtiğimiz çeyrek yüz yıllık süreçte çok açık gördük.

Benzer açılımların dünyadaki sonuçları ne oldu?

Başta Rusya olmak üzere, Avrupa, Afrika ve Asya'da birçok ülkede siyasal ve coğrafi sınırlar değişti ve yeni yeni ülkeler kuruldu. Ancak, ibretle görüyoruz ki bu ülkelerin hemen hemen tamamında kaos ve tartışmalar devam ediyor. Tarihi hesaplaşma mantığı içerisinde, toplumsal hiçbir sorunun çözülemediği ve bölünmeleri körüklediğine ilişkin geçmişten günümüze dünyada yaşanan örnekleri burada tek tek irdelemenin ve zikretmenin bize katkısı olmayacağı açıktır. Bunca yaşanmış tecrübeden sonra ülkemizde üzerinde konuşulması ve tartışılması gereken asıl konu ekonomi ve çağdaş demokrasi olmalıdır.

Neden?

Çünkü, toplumların kararlarını ve davranışlarını doğrudan doğruya etkileyen ve onlara yön veren en önemli unsur, ekonomik güçleri ve yapıları ile bağımsızlıklarıdır. Ekonomik bakımdan güçlü ülkelerde ortaya atılmayan ve tartışma konusu dahi olmayan konular, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde birden bire gündemin ana konuları haline gelmektedir. Bu durum siyasal ve sosyal yapıyı doğrudan harekete geçirebilmekte, sanki başka bir sorun yokmuş gibi gündemi işgal etmektedir. Öncelikle sorunun doğru teşhis edilmesi ve toplumun buna ikna edilmesi gerekir. Türkiye'nin sorunu ekonomidir.

Ekonomist Yazar Cihat Çetinkaya Türkiye'nin çağdaş demokrasi ideali haricinde her şeyden vazgeçebileceğini söylüyor.

Toplumsal sorunların durumu sorunları ne derece tetikler?

Üretim ve bölüşüm, gelir dağılımında adalet sağlanmadıkça fakirlikle mücadele edilmedikçe anlam ifade etmeyen kavramlardır. Eğitim, sağlık ve çalışma hayatında fırsat eşitliği olmadığı ya da sağlanmadığı süreçte hiçbir toplum sorunlarını halledemez ve toplumsal refah ve mutluluğu sağlayamaz. Bütün bunlara ilave olarak ve bunlardan da önemli olanı bir ülkede yaşayan tüm vatandaşlar için evrensel hukuk kurallarına uygun kişi hak ve hürriyetlerinin teminidir. Çağdaş devlet yönetimlerinde gruplar için değil, her bir vatandaş için hukuk ve adalet birinci derecede öneme sahiptir. Bununla beraber, 20. yüzyıla damgasını vuran ve bütün mazlum ulusların örnek aldığı Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının ileri görüşlülüğü suretiyle oluşan büyük bir Toplumsal Mutabakat'ın ürünüdür.

Peki, bu mutabakatın Türkiye'deki sonucu ne oldu?

Bu mutabakatın neticesinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, sadece askeri başarıları ile örnek gösterilen değil, ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel ve hukuk alanlarındaki kalkınma, büyüme ve değişimi gerçekleştirerek, Dünya Milletler Topluluğunun mümtaz bir üyesi olmaya hak kazanmıştır. Cumhuriyet kazanımları olarak isimlendirilen her şey, Büyük Toplumsal Mutabakatın, birleşmenin, güç birliğinin ürünleridir. Karanlık Anadolu bozkırından fıskıran yeni medeniyet, hoşgörünün, kültürel mirasın korunmasının ve ekonomik fedakârlıkların ürünüdür. Hiçbir Türk vatandaşı, yaşadığımız coğrafyada Türkiye'mizin büyümesinde ve gelişmesinde, kurucu iradenin Devlet olma konusundaki güç birliği ve mutabakatı inkâr edemez, etmemelidir.

Bu geçmişin neticesindeki günümüzdeki ekonomik durumu değerlendirir misiniz?

1923 İzmir İktisat Kongresi ile İktisadi temelleri atılan Genç Cumhuriyetimizin başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, İsmet İnönü, Celal Bayar, Adnan Menderes, Süleyman Demirel ve Turgut Özal çizgisi ile geldiği nokta ve ulaştığı ekonomik güç, artık Türkiye'ye yetmiyor. Başta, çoğulcu demokrasilerin vazgeçilmez unsurlarından olan siyasi partilerimiz

Atatürk, İsmet İnönü, Celal Bayar, Adnan Menderes, Süleyman Demirel ve Turgut Özal çizgisi ile geldiği nokta ve ulaştığı ekonomik güç, artık Türkiye'ye yetmiyor.

olmak üzere Türkiye'nin ekonomik anlamda yeniden yapılanmaya ve temel iktisadi kararlarını oluşturmaya ihtiyaç duymaktadır. Aslında yaşanan tüm sancılar bu ekonomik dar boğazdan kaynaklanmakta. Her şeyden önce ülkeyi yönetmeye talip siyasi partilerin, her birinin ülkenin geleceğine ilişkin birer ekonomi anayasası muhakkak bulunmalıdır. Siyasi içerikli bu anayasaların sadece iktisadi içerikli olması da beklenemez.

Tek partili siyasal yaşamımızın Ekonomi Anayasası ve düsturu olan "İzmir İktisat Kongresi Kararları" ve bunu takip eden 1. 2. 3. plan ile planlı dönem ilişkin 5 yıllık kalkınma programları nasıl ki 85 yıllık Cumhuriyetimize yön vermişse demokratik hayatımızın vazgeçilmezlerinden olan siyasi partilerimizin Ekonomi Anayasaları da 21. yüzyılda ülkemizin ihtiyacı olan iktisadi kararları içine almalıdır.

Türkiye'nin yeni bir ekonomik programa mı ihtiyacı olduğunu düşünüyorsunuz?

21. yüzyıla girdiğimizi düşünürsek 75 milyon nüfuslu ülkemizin yeni ekonomik programlara, doğrultulara ve açılımlara ihtiyaç duyduğu çok açık. Bu noktada eskisi, yenisi, iktidarı, muhalefeti ile tüm siyasi oluşumların demokratik sivil kitle örgütlerinin, üniversitelerin, akademisyenlerin

birlik ve beraberlik içerisinde hareket ederek çağdaş demokrat açılımları içeren plan, program ve projelerle tüm vatandaşlarımızın huzuruna çıkmaları zorunluluğu doğmuştur.

Sadece siyasi parti programları yeterli olmaz mı?

Hayır. Bazı çevrelerce siyasi partilerin programlarının bu konuda yeterli olacağı konusunda fikirler beyan edilmektedir. Oysa programlar çoğu kez derinlik içermeyen ve mevcut duruma göre değişikliklere maruz tutulabilmektedir. Ekonomi Anayasası bir devletin mevcut anayasası gibi olmazsa olmazlarından içinde barındıran ekonomik anlamda ferdin temel hak ve özgürlüklerini de kavrayan ana metinler olmalıdır. Bununla beraber Siyasal, kültürel, sosyal ve askeri bütün toplumsal hareketlerin ve davranışların temelinde ekonomik gerçekler vardır. Ekonomi yalnızca şahısları değil, bir bütün olarak devletlerin bağımsızlıklarını ve temel kararlarını da doğrudan etkileyen en önemli etkenleri içinde barındırır.

Sizce ne yapılmalı?

Tüm vatandaşların refah ve mutluluğunu temel alan her türlü siyasi oluşum ve hareketler toplumda takdir ve beğeni ile karşılanacaktır. Bu noktada Türkiye'nin ihtiyacı olan tek şey ekonomik içeriği zengin 'çağdaş demokratik' açılımlardır. Ülkemizin tek vazgeçilmezi kurucu iradenin de ortaya koyduğu ve hedef gösterdiği "çağdaş demokrasi"ye ulaşma idealidir. Bu ideal, ferdi esas alan temel hak ve özgürlüklerin rahatça kullanılabilirdiği, gelir dağılımında eşitliğin, adaletin sağlandığı, sosyal ve siyasal hakların en geniş anlamda ve rahatça kullanılma özgürlüğüne yaklaşmakla ölçülebilir. Çağdaş demokrasilerde tüm vatandaşlar için istenecek ve aranacak bu ortak unsurların sağlanması halinde, Türkiye'nin başka bir açılıma ya da tartışmaya ihtiyacı kalmayacaktır.

Tüm bu tartışmalara nasıl nokta konulabilir?

Bugünkü tartışmalara noktayı koyacak tek şey, milli egemenliğin ve Büyük Toplumsal Mutabakatın sağlandığı bir açılımla Türkiye'yi yönetme idealine sahip genç ve dinamik kadroların ellerini taşın altına koyup, ülkemizi Çağdaş Uyarlık Seviyesine ulaştırma sevdası ile hareket etmeleri olacaktır. **B**